

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Hilversum
T.a.v.
Postbus 9900
1201 GM HILVERSUM

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

DSO-verzoeknummer
Verbouwingsplannen voor
Gooiland

Onze referentie
1568199

Uw referentie

Datum 25 juli 2024
Betreft Advies omgevingsvergunning rijksmonumentactiviteit

Naam	Gooiland
Adres	Emmastraat 2
Postcode/plaats	1211NG Hilversum
Gemeente/provincie	Hilversum; Noord-Holland;
Monumentnummer	348807

Geacht college,

Op 21 juni 2024 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 4.32 lid 1 onder b, van het Omgevingsbesluit (Ob). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen met daaraan verbonden het volgende voorschrift:

- Dat de reeds aangebrachte glazen wand op de tussenverdieping (vm. bar) wordt verwijderd.

Het plan

Aan u wordt een omgevingsvergunning gevraagd voor het plaatsen als ook slopen van enkele tussenwanden in het interieur met als doel om tot een efficiënter en rendabeler ruimtegebruik te komen. Aan de later aangebouwde danszaal worden tevens wijzigingen aan de buitengevel voorgesteld. Verder worden enkele recente wijzigingen in het interieur teruggedraaid. De aanvraag betreft zowel een verzoek tot legalisering van reeds uitgevoerde ingrepen als een aanvraag omgevingsvergunning voor beoogde ingrepen.

Motivering

Grand Hotel Gooiland is een Door J. Duiker en na diens overlijden door B. Bijvoet, met medewerking van P. Elling en G.W. Tuynman, volgens de principes van het Nieuwe Bouwen, ontworpen samenstel van gebouwen, in oorsprong bestemd voor

hotel, café, restaurant, winkel met twee bovenwoningen en schouwburg, genaamd Gooiland en daterend uit 1934-36.

Gooiland is gebouwd volgens de principes van het destijds zeer vooruitstrevende Nieuwe Bouwen. Hierbij vormden licht, lucht en ruimte essentiële uitgangspunten van het ontwerp om tot een prettig en gezond gebouw te komen. Dit vertaalde zich in het ontwerp door gesloten draagmuren te vervangen door kolommen als ook in slanke stalen kozijnen, lichte constructiemethoden, grote vensters en koele kleuren. Gooiland is een representatief voorbeeld van de Nederlandse bijdrage aan het Nieuwe Bouwen uit de periode 1920-1940 vanwege de algehele architectonische en technische vormgeving. Het pand is van algemeen belang wegens de betekenis voor de ontwikkeling van de moderne architectuur.

Het interieur is de afgelopen decennia meermaals aangepast en de oorspronkelijk ingenieuze, doorluchtige ruimtes zijn daarmee ten dele verloren gegaan. De versnippering in de exploitatie heeft veel bijgedragen aan het verlies van ruimtelijke kwaliteit. Ook de huidige eigenaar heeft de wens om, met het oog op een gezonde exploitatie, enkele wijzigingen door te voeren.

Hieronder volgt per onderdeel zoals genoemd in de aanvraag een advies. Met oorspronkelijke toestand wordt de situatie van eind 1936 bedoeld. De vooronderstelling dat de danszaal geen onderdeel uitmaakt van het monument is op een misverstand gebaseerd. De gehele onroerende zaak is beschermd als rijksmonument.

Puien Jan Duikerzaal, onderdeel 04 (1^e verdieping)

Dit planonderdeel betreft het verwijderen van de recent aangebrachte glazen puien die de ruimte verdelen in vijf afzonderlijke ruimtes. Hiertegen bestaat geen bezwaar vanuit monumentenzorg. Dit gebouwdeel was oorspronkelijk ontworpen als drie afzonderlijke hotelkamers. De kamer scheidende wanden zijn echter al verwijderd, waardoor een open ruimte is ontstaan. Met de beoogde ingreep gaan niet nog meer bestaande monumentale waarden verloren. Er bestaat geen bezwaar tegen dit onderdeel .

Puien kantoor, onderdeel 05 (kelder)

Deze ruimte was oorspronkelijk in gebruik als berging, stalling en werkruimte. De afgelopen decennia is de indeling echter gedeeltelijk gewijzigd. Onderdeel 05 betreft een legalisatieverzoek. Er zijn twee oorspronkelijke wanden gesloopt en op min om meer dezelfde plek vervangen door glazen puien ten behoeve van kantoorruimte. Dit betekent een beperkt verlies aan monumentale waarden. Echter, omdat dit een planonderdeel reeds uitgevoerd is, het geen representatieve of voor de architectuur cruciale onderdelen betreft en alternatieve ruimte voor kantoorgebruik beperkt is, bestaan geen zwaarwegende argumenten tegen deze reeds uitgevoerde wijziging. Dit planonderdeel is daarmee akkoord vanuit monumentenzorg.

Subruimte voormalig poolcentrum, onderdeel 12 (begane grond)

De voormalige danszaal werd in 1938, twee jaar na de oplevering van Gooiland gebouwd direct naast de entree van de schouwburg. De open doch intieme ruimte van de danszaal is in het verleden al opgedeeld in verschillende ruimtes, waardoor de afleesbaarheid sterk is verminderd. Het verwijderen van deze later ingebrachte tussenwanden is akkoord.

De nieuw voorgestelde situatie, met twee grote zalen, levert een heldere plattegrond op en brengt licht en ruimte in het gebouw. De plattegrond sluit echter niet logisch aan bij de historische ontwikkeling van het bouwdeel. Zo is de voormalige danszaal straks uitsluitend van binnenuit toegankelijk en wordt de ooit open danszaal opnieuw opgedeeld in meerdere ruimtes. Daarentegen komt de gebogen wand van het trappenhuis met raam in de nieuwe situatie beter toch zijn recht. Vanuit gebruik is deze ingreep goed denkbaar. Gezien de geringe monumentale waarden van de te slopen binnenwanden, acht ik de voorgestelde ingrepen, waaronder ok de uitbreiding van de toiletvoorziening, voorstelbaar vanuit monumentenzorg.

Glazen Pui insteekverdieping onderdeel 06 (Tussenverdieping)

De reeds gerealiseerde glazen pui op de tussenverdieping (voorheen bar) is een grote aantasting van deze oorspronkelijke ongedeelde ruimte. De bar had in de oorspronkelijke situatie/ontwerp een eigen sfeer, maar vormde een cruciaal en in functie 'onlosmakelijk' onderdeel van de beleving van het café en maakte daarmee deel uit van het grotere geheel. De bar kende daarbij een vrij zicht over het cafégedeelte. De reeds geplaatste glazen wand maakt van een als open/tussenverdieping ontworpen balkon een afgesloten ruimte. Dit past niet bij de visie van Duiker en Gooiland. De glazen pui betekent een aantasting van de monumentale waarden als 'afbraak' van de zorgvuldig ontworpen ruimte. Gezien de andere plannen, waarbij ook diverse subruimtes gerealiseerd worden (deels ook ten koste van de ruimtelijkheid), wordt ook elders voorzien in de behoefte aan separaat te verhuren ruimtes. Ik acht daarom de glazen scheidingswand in de hoog monumentale en voor de het interieur cruciale voormalige barruimte onwenselijk. Ik adviseer daarom negatief over dit reeds uitgevoerde planonderdeel en adviseer de wand te laten verwijderen. Ik adviseer u om dit als voorwaarde op te nemen in de omgevingsvergunning.

Subzalen 1^e verdieping onderdeel 07 (1^e verdieping)

Dit planonderdeel betreft een legaliseringsverzoek. De reeds gerealiseerde subzalen bevinden zich in de voormalige veilingruimte op de 1e verdieping boven de vestibule van het theater. De zaal is nooit een cruciale of representatieve ruimte geweest en heeft altijd een relatief functioneel karakter gehad. De nu gerealiseerde subruimtes delen de oorspronkelijke open ruimte op in drie afzonderlijke ruimtes. Dit gaat in tegen de visie van Duiker alsook de daarop gebaseerde visie van Gooiland. Bovendien levert dit onlogisch gevormde ruimtes op. Dit heeft negatieve gevolgen voor de monumentale waarden. Omdat de zaal al eerder gewijzigd is en er geen historische afwerking meer aanwezig zijn, is het voorstelbaar om de insteekverdieping onder te verdelen. Ik adviseer daarbij om tot een logischere indeling te komen, die aansluit bij het karakter van het monument.

Herstel trapleuningen

Over het voorstel tot het herstellen van de trapleuningen naar de kelder en de tussenverdieping adviseer ik positief. De wijziging van de leuningen is zonder vergunning gebeurd en betekent een aantasting van de monumentale waarden. Het is van belang dat dit zo snel mogelijk ongedaan wordt gemaakt zonder verder verlies of aantasting van oorspronkelijk materiaal. Hetzelfde geldt voor herstel van ontbrekende koperen tussenleuningen.

Verwijderen groenwand en moswand

Het verwijderen van de groenwand in de hal en de moswand op de borstwering van de voormalige bar is zeer positief. De groenelementen betekenen een inbreuk op het oorspronkelijk ontwerp.

De borstwering van de tussenverdieping/vm. bar is cruciaal in de beleving van de ruimte en architectuur. Het realiseren van een wit gestuukte borstwering is begrijpelijk en denkbaar, maar grijpt niet terug op de oorspronkelijke situatie. Destijds was de borstwering bekleed met wit kunstleer, wat tevens een belangrijke akoestische functie vervulde. Het is aan te bevelen wit kunstleer weer aan te brengen op de borstwering.

Herstellen kleuren binnen- en buitenpuien hotel

De zwart geschilderde binnen- en buitenpuien betekenen een aantasting van het monument. Zwart is een kleur die niet aansluit bij het oorspronkelijke kleurenpakket van het monument. Het terugbrengen naar de oorspronkelijke kleuren is positief voor de monumentale waarden. Ik adviseer om vooraf kleuronderzoek uit te laten voeren en zo veel mogelijk de historische kleurstelling terug te brengen. Ik adviseer positief op dit onderdeel.

Gevelwijzigingen voormalige danszaal

De danszaal betreft een latere toevoeging (1938) en maakt dus geen deel uit van het oorspronkelijke ontwerp van Duiker. De delen van de plattegrond alsook de gevels die nog resteren van de bouwtijd van de danszaal kunnen derhalve als positief gewaardeerd worden.

Het voorstel is om de buitenpuien te verwijderen en de sparing te verhogen en te voorzien van nieuwe kozijnen. Vanuit het gebruik is deze ingreep goed te begrijpen, maar hiermee wordt fors ingegrepen in het bouwdeel. Echter, ik acht een goede functionaliteit van achtergelegen ruimtes van belang en interieur en exterieur zijn functioneel met elkaar verbonden. De voorgestelde vensters sluiten goed aan bij de vormtaal van het gebouw, waardoor de ingreep niet zal detoneren binnen de hoogwaardige architectuur. Hoewel ik betreurt dat hiermee de restanten van de voormalige danszaal verdwijnen, kan ik instemmen met voorgestelde ingreep.

Nieuwe buitenpuien tuinzaal.

Behoud van bestaande kozijnen is het uitgangspunt. Indien vervangen van kozijnen technisch noodzakelijk is, is het vervangen door kozijnen van hetzelfde materiaal en in overeenkomstig detaillering akkoord. Het vervangen van het glas voor dun isolatieglas is denkbaar. Het plaatsen van HR++ heeft niet de voorkeur. De dikte van het glas doet afbreuk aan de slanke en lichte voorkomen van de vensters. Ik adviseer om de bestaande kozijnen waar mogelijk te behouden en de restaureren en dun isolerend glas te plaatsen. Ik adviseer met nadruk om hier mock-ups van te maken en in het werk te beoordelen. De RCE wordt daarbij graag betrokken.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift verleende omgevingsvergunning

Graag wijs ik u op de verplichting in artikel 10.22a van het Omgevingsbesluit om de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap binnen een week na verlening van een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit een afschrift van de vergunning toe te zenden. Dit kan door toezending aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, via de Samenwerkingsfunctionaliteit van het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Onze referentie

1568199

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,